

ΝΟΣΤΙΜΕΣ ΣΥΝΤΑΓΕΣ

Καλή Επιτυχία!

Σπανακοκεφτέδες

ΥΛΙΚΑ (για 5-6 άτομα):

- 1 κιλό σπανάκι
- 2 φρέσκα κρεμμυδάκια ψιλοκομμένα
- 1 κρεμμύδι μέτριο ψιλοκομμένο
- λίγο άνηθο ψιλοκομμένο
- 3 κουταλιές σούπας αλεύρι ή γαλέτα (περίπου)
- λίγες μαύρες σταφίδες (προαιρετικές)
- σπορέλαιο για το τηγάνισμα
- αλεύρι για το τηγάνισμα
- αλάτι, πιπέρι

ΕΚΤΕΛΕΣΗ:

Καθαρίζουμε και πλένουμε το σπανάκι. Χρησιμοποιούμε τα φύλλα και το τρυφερό μέρος από το

κοτσάνι. Το ψιλοκόβουμε και το τρίβουμε με αλάτι. Το στίβουμε καλά να φύγουν τα νερά του. Βάζουμε το λάδι να κάψει και ρίχνουμε τα κρεμμύδια να ξανθύνουν, τον άνηθο, το αλάτι και το πιπέρι. Προσθέτουμε και το σπανάκι και τα ανακατεύουμε, για να μαραθεί και να γίνει ένα ομοιογενές μίγμα. Ρίχνουμε και το αλεύρι ή γαλέτα και, αφού σμίξει, πλάθουμε το μίγμα σε κεφτέδες, τους αλευρώνουμε και τους τηγανίζουμε σε καυτό λάδι. Τους βγάζουμε σε χαρτοπετσέτα, για να ρουφήξει το λάδι τους.

Ρεβυθοκεφτέδες

ΥΛΙΚΑ (για 5-6 άτομα):

- 1 1/2 φλυτζάνι τσαγιού ρεβύθια
- 1 μεγάλο κρεμμύδι τριμμένο
- λίγο μαϊντανό ψιλοκομμένο
- λίγο δυόσμο ψιλοκομμένο
- 1 φέτα ψωμιού μουσκευμένη και στιμμένη
- 1/2 φλυτζάνι τσαγιού περίπου αλεύρι και όσα ακόμη χρειαστεί για να αλευρώσουμε τους κεφτέδες
- αλάτι, πιπέρι
- σπορέλαιο για το τηγάνισμα

ΕΚΤΕΛΕΣΗ:

Μουσκεύουμε αποβραδίς τα ρεβύθια σε νερό. Το πρωί τα

βράζουμε για λίγη ώρα, προσέχοντας να μη λειώσουν. Τα σουρώνουμε, τα περνάμε από το μύλο των χορταρικών, αφαιρούμε τα φλούδια και τα ανακατεύουμε με όλα τα υπόλοιπα υλικά. Παίρνουμε κουταλιές από το μίγμα, πλάθουμε και αλευρώνουμε τους κεφτέδες και τους τηγανίζουμε σε καυτό λάδι. Τους βγάζουμε σε χαρτοπετσέτα, για να ρουφήξει το λάδι τους.

Επιμέλεια Τριάδας Μπασινά-Κατσά.

«ΕΡΕΤΡΙΚΟΙ ΠΑΛΜΟΙ»
ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
Πνευματικού Κέντρου
Ιερού Ναού Αγίου Νικολάου
Ερετρίας - 34008
ΕΤΟΣ 23ο ΜΑΡΤΙΟΣ 2014
Αρ. Φύλλου 262

•Υπεύθυνος:
Ιερέας Θεοφάνης
Παπαγεωργίου
Τηλ.: 22290-62786

•Συντακτική Επιτροπή:

•Δρ. Γεώργιος Ν.
Αικατερινίδης

τ. Διπλής Ερευνών
Κέντρου Λαογραφίας Ακαδημίας
Αθηνών

•Τριάδα Μπασινά-Κατσά
Καθηγήτρια Φιλολόγος
•Ελένη Παπαγεωργίου-
Ηλιάδη

Σχεδιάστρια δομικών έργων
•Νικολέττα Κυριακοπούλου
Ιδιωτική Υπάλληλη
•Βασιλική Ψωμά
Καθηγήτρια Φιλολόγος

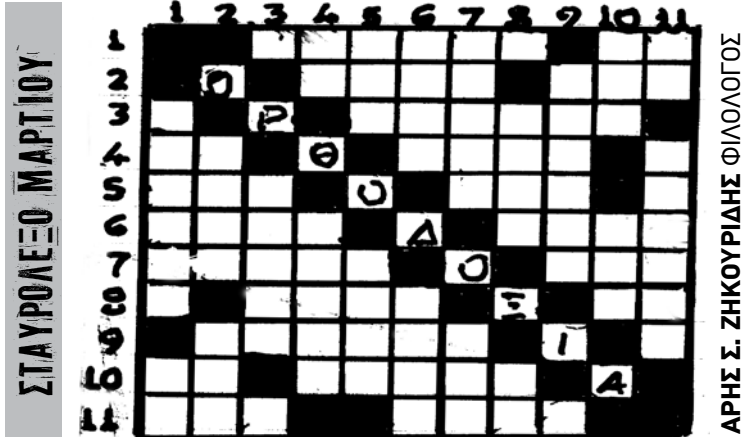
Ειδικός συνεργάτης:
Άρης Σ. Ζηκουρίδης
Καθηγητής Φιλολόγος

•Την ευθύνη των άρθρων
φέρουν οι συντάκτες τους

Ιστοσελίδα Ιερού Ναού
www.agiosnikolaos-eretrias.gr
e-mail Ιερού Ναού
agnikolaoseretrias@yahoo.gr

ΕΚΤΥΠΩΣΗ: QUICK PRESS
Δοκμα 1 Χαλκίδα, Τ 22110-23382
e-mail:theopress@otenet.gr

Τιμή φύλλου 0,003 ΕΥΡΩ
Δεκτικές φιλικές συνδρομές στη
διεύθυνση:
π. Θεοφάνης Παπαγεωργίου
Κανάρη 5, ΕΡΕΤΡΙΑ Τ.Κ. 34008

ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ

- 1.Αρχαία Ελληνική πόλη στη Νότια ακτή του Ευξείνου, η νεότερη Σαμψούδης-Θεόπια της Αρχαίας Αιγύπτου
- 2.Ονομασία Βουλγαρικής δυναστείας (12ος - 13ος αιώνας)- Αρχαίος κάτοικος της Καρίας.
- 3.Υπάρχει και τέτοια ναυτική γραμμή (γεν.).
- 4.Διπλό θυμίζει τυφλά όργανα του Χίτλερ- Ο Αλεξάνδρειος μαθηματικός-μηχανικός και εφευρέτης (1ος αιώνας μ.Χ.)
5. Πρόθεμα πολλών Ολλανδικών ονομάτων-Αρχικά που συμβολίζουν ένωση ποδοσφαιρικών Σωματείων κάθε Νομού.
- 6.Κοινό όνομα δύο γυναικών μαρτύρων της Εκκλησίας μας καταγομένων από την Αίγυπτο-Χωρίς αυτιά (αρχ.).
- 7.Γνωστός από την ιστορία μας έμεινε εκείνος των Φιλικών-Λατινών «πρόγραμμα».
8. Τίτλος γνωστής ποιητικής συλλογής του Ανδρέα Κάλβου (καθ.)-Όμοια φωνήεντα, αλλά και οπτικός αριθμός.
- 9.Εξωτικό φρούτο.
- 10.Φοβερό φρούριο φυλακισμένων στη Μασσαλία της Γαλλίας-Ιστορικό νησί του Αγιαίου, πατρίδα του Θεμ.

Σοφούλη.

11.Ο σκόρος (αρχ.)- Λέγεται έτσι ο σχηματιζόμενος γύρω από τη Σελήνη φωτεινός στέφανος (αρχ.).

ΚΑΘΕΤΑ

- 1.Ο μεγαλύτερος ποταμός της Βαλκανικής (ένανθρα)- Κλωστή, ίνα.
- 2.Ανθρακωφόρος περιοχή της Κ. Ευρώπης- Μία από τις αισθήσεις.
- 3.Έμεινε στην ιστορία ως «Ο μετανοείτε».
4. Ορκωτικό μόριο- Βοηθάει στην πέψη (γεν.).
- 5.Όχι άμεσα- Ζωοτροφές.
- 6.Το σμαράκιμα ζώου (αρχ.)- Θεράπευμα, γιατρικό (αρχ.).
- 7.Το όνομα του Γάλλου συγγραφέα Μπαλζάκ- Ο πέμπτος φθόγγος της μουσικής κλίμακας.
- 8.Χαρακτηρισμός κρεάτων αλλά και τραυματιών- Γνωστός Ιρλανδός συγγραφέας.
- 9.Τιμητής, κριτής, αυστηρός, επικριτής (Ελ.).
- 10.Φύλαρχος στην Αβησσυνία (ακλ. Ελ.)- Εκπαιδευτικά μας Ιδρύματα (αρχικά).
- 11.Ξενοική μονάδα μέτρησης επιφανείας (Γαλ. Λέξη)- Φαραώ της Αιγύπτου (569-526 π.χ.) που δημιούργησε πολλές σχέσεις με τους Έλληνες.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Πετράκη Βασιλική	20€
Χρυσανθοπούλου Θεώνη	20€
Ανώνυμος	10€
Μπενέτου Βασιλική	20€
Φιλίππης Ανδρέας	10€
Κώνστας Λουκάς	20€
Ανώνυμος	20€

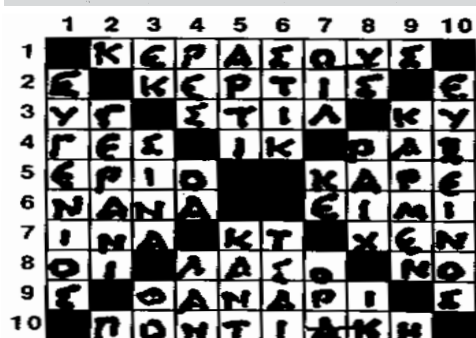
Είπαν: . . . .

Ο Ιωάννης ο Χρυσόστομος, ο κορυφαίος από τους τρεις Ιεράρχες, έγραψαν και είπεν: «Αρκεί ένας άνθρωπος ζήλω πεπυρωμένος ολόκληρον διορθώσασθαι δήμου»

Δηλαδή: «Αρκεί ένας άνθρωπος, ο οποίος να έχει φλογερή πίστη (υγιές ζηλωτικό φρόνημα) για να αλλάξει το φρόνημα ενός ολόκληρου λαού».

ΕΠΙΛΟΓΗ ΤΩΝ ΡΗΣΕΩΝ ΑΠΟ ΤΩΝ ΦΙΛΟΛΟΓΩΝ
ΑΡΗΣ Σ. ΖΗΚΟΥΡΙΔΗΣ

ΛΥΣΗ ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ

ΕΡΕΤΡΙΚΟΙ ΠΑΛΜΟΙ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ Ι.Ν. ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΕΡΕΤΡΙΑΣ
ΕΤΟΣ 23ο • ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 262 • ΜΑΡΤΙΟΣ 2014 • ΕΡΕΤΡΙΑ • 340 08 ΕΥΒΟΙΑ

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΥΑΙΣΘΗΣΙΑ-ΑΚΜΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΜΗ ΜΙΑΣ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗΣ ΑΞΙΑΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΜΑΣ*

Ο σεβασμός προς το περιβάλλον εκφράζεται από τους αρχαίους χρόνους με την αρμονική συμβίωση ανθρώπου και φύσης και με τη θρησκεία παρούσα σε πηγές και ποτάμια, λίμνες και θάλασσες, σε δένδρα άγρια και δένδρα καλλιεργούμενα, σε δημητριακά και σε αμπέλια, σε βουνά και σε σεισμούς, αστραπές, βροντές. Ειδικότερα για τα δένδρα, πιστευόταν ότι ήταν έμπυχα, κατοικητήρια μικροθεοτήτων, Δρυάδων κ.ά., γ'αυτό υπήρχε ιδιαίτερος σεβασμός προς αυτά και μάλιστα για όσα βρίσκονταν μέσα σε ιερά άλση.

Ο Χριστιανισμός περιόρισε το πάνθεο του φυσικού χώρου, συνεχίσθηκε όμως η περιβαλλοντική ευαισθησία με τη λατρευτική συμπεριφορά και με τον σεβασμό σε ξωκλήσια και προσκυνητήρια, επίσης σε δένδρα αφιερωμένα σε εκκλησίες και μοναστήρια, καθώς

και στα αγιάσματα και στο νερό γενικότερα.

Σήμερα όμως διαμορφώνεται μια ολοένα πιο έντονη αποστασιοποίηση από την παραδοσιακή, διαχρονική, περιβαλλοντική συμπεριφορά, με καταστροφή δασών και υγροβιότοπων, με ρύπανση και με αλόγιστη μόλυνση του περιβάλλοντος και ακόμη με υπέρμετρη εκμετάλλευση μη ανανεώσιμων πηγών φυσικών αγαθών. Συμπεριφορά με τα γνωστά αποτελέσματα, που οδηγούν σε μείωση του ποσίου νερού, διαταραχή στη διατροφική αλυσίδα, ραγδαία υποχώρηση της βιοποικιλότητας με εξαφάνιση κλωρίδας και πανίδας, με ερημοποίηση και εφιαλτικό προβλεπόμενο σενάριο την εν τέλει απόλυτη καταστροφή.

Προβάλλει έτσι η αναγκαιότητα, η οποία ευτυχώς αρχίζει να γίνεται συνειδητή, για αρμονική και πάλι σχέση του ανθρώπου με το

περιβάλλον και βιώσή του στον φυσικό χώρο με σεβασμό προς αυτόν, χωρίς άσκοπη κατανάλωση αγαθών και χωρίς την αλαζονεία από την ψευδίσθηση της παντοδυναμίας που χαρίζει η ηλεκτρονική πρόοδος, η οποία στην πραγματικότητα αποτελεί δυνάστη.

Τα συχνά ακραία φυσικά φαινόμενα, όπως ήδη εκδηλώνονται απειλητικά, δείχνουν την όντως αδυναμία του ανθρώπου και την άμεση εξάρτησή του από το περιβάλλον, που «χωρίς περίσκεψη, χωρίς αιδώ», περιφρονεί και βιάζει.

*Περίληψη ομιλίας του Δρα Γεωργ. Ν. Αικατερινίδη στις 23 Μαρτίου, στο πλαίσιο των Συναντήσεων που οργανώνει κάθε χρόνο το Πνευματικό Κέντρο του Ι.Ν. Αγίου Νικολάου

Ο ΦΟΒΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ Ο ΖΩΦΩΣ ΦΟΒΟΣ

Ο φόβος μας είναι φόβος εγκόσμιος και πρέπει να παλέψουμε να τον μετασχηματίσουμε σε φόβο Θεού. Ο εγκόσμιος φόβος είναι φόβος βγαλμένος από τον Άδη. Η ζωή μας είναι γεμάτη φόβο. Φοβόμαστε τι θα φέρει το αύριο, τι μας επιφυλάσσει το μέλλον... Αυτός είναι φόβος ζωώδης. Ο φόβος του Θεού υπάρχει όταν Τον αγαπάς, όταν αληθινά Τον αγαπάς με όλη σου την καρδιά, και παλεύεις να μην Τον προσβάλλεις ποτέ ή να Τον στενοχωρήσεις-όχι μόνο με τα έργα σου, τις πράξεις και τα λόγια σου, αλλά ούτε με τους λογισμούς σου. Προσπαθείς να Τον ευχαριστείς με καθετί που κάνεις ή λες. Αυτός είναι ο φόβος του Θεού-φόβος μην κάνεις κάτι που θα στενοχωρήσει ή θα προσβάλλει τον Πατέρα μας.

Όταν βρισκόμαστε ανάμεσα σε μεγάλο αριθμό ατόμων (στη δουλειά μας ας πούμε) οι άνθρωποι εκεί συχνά μαλώνουν, ιδιαίτερα όταν μιλάμε για μεγάλες συναντήσεις. Είναι πάντοτε καλύτερο να παραμένει κανείς σιωπηλός σε τέτοιες μεγάλες συγκεντρώσεις. Ας αφήσουμε τους άλλους να παρουσιάσουν τις προτάσεις τους. Εμείς πρέπει να μείνουμε σιωπηλοί. Αν πρέπει οπωσδήποτε να πεις κάτι, τότε πες το κατά τρόπο που να μην προσβάλει την αξιοπρέπεια κανενός. Είναι καλύτερο να μην εμπλακείς. Κοίτα τη δουλειά σου και προσπάθησε να μείνεις γαλήνιος.

Συνέχεια στη σελίδα 2.

Συνέχεια στη σελίδα 2.

Η ΜΕΓΑΛΗ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΗ

Συνέχεια απο τη σελίδα 1.

την Παρασκευή ολόκληρος ο Ακάθιστος Ύμνος, σε ανάμνηση της διάσωσης της Κωνσταντινούπολης από της επιδρομής των Περσών και Αβάρων (626) και την επόμενη Κυριακή τελείται η μνήμη της Αγίας Μαρίας της Αιγυπτίας. Το Σάββατο της άλλης εβδομάδας γιορτάζεται η Ανάσταση του αγίου και δικαίου Λαζάρου και η ερχόμενη Κυριακή αφιερώνεται στη μνήμη της θριαμβευτικής εισόδου του Ιησού Χριστού “μετά βαίων και κλάδων” στα Ιεροσόλυμα, εξ’ ου και Κυριακή των Βαίων. Μετά αρχίζει η Μεγάλη Εβδομάδα με τα Άγια Πάθη, για να φτάσουμε στην Ανάσταση του Κυρίου και το Άγιο Πάσχα. Η περίοδος

της Μ. Τεσσαρακοστής είναι ιδιαίτερα σημαντική για κάθε Χριστιανό που πιστεύει και σέβεται την Ορθόδοξη Εκκλησία και τους θεσμούς της. Παίζει σοβαρό ρόλο η προπαρασκευή ψυχικά, σωματικά, πνευματικά, ώστε να μεταλάβει των “Αχράντων Μυστηρίων”, για να δεχτεί με καθαρότητα ψυχής και λαμπρότητα πνευματική και ειρηνική το “Μέγα Πάσχα”. Μόνον έτσι αισθάνεται την αληθινή μεταρσίωση προς το θεατό και αθέατο. Ο Σωκράτης έχει την αντίστοιχη ρήση για τη διαχρονικότητα του μηνύματος αυτού: “Η ψυχή του ανθρώπου, υπέρ παν άλλου εκ των ανθρώπων, μετέχει του θείου”.

Ιερ. Θ.Π.

Ο ΦΟΒΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ Ο ΖΩΦΩΔΗΣ ΦΟΒΟΣ

Συνέχεια απο τη σελίδα 1.

Συνά θέλω να υπερασπιστώ το δίκαιο, αλλά κάθε φορά μοιάζει πως καταλήγω να είμαι αδικημένος... Μπορούμε να υπερασπιστούμε το δίκαιο, αλλά θα αποδοθεί άραγε δικαιοσύνη; Ο Κύριος ξέρει γιατί επέτρεψε την αδικία. Δεν πρόκειται να αποτρέψουμε την αδικία με τα λόγια μας. Με τα λόγια μπορούμε μόνο να προσβάλλουμε κάποιον και να τον κάνουμε να πληγωσει το τρίτο πρόσωπο ακόμα περισσότερο. Νομίζουμε ότι υπερασπιζόμαστε κάποιον, αλλά στην πραγματικότητα το μόνο που καταφέρνουμε είναι να κάνουμε τα πράγματα χειρότερα. Ο άνθρωπος που είναι υπό την επήρεια των πνευμάτων του κακού, τροφοδοτεί και αναπαράγει το κακό. Υπάρχει περίπτωση να το αποτρέψουμε αυτό με τα λόγια μας; Μάλλον το αντίθετο. Ακόμα κι αν λέμε κάτι στην προσπάθειά μας να υπερασπιστούμε κάποιον από την αδικία, δεν προσφέρουμε κατ’ ουσίαν καμία βοήθεια σ’ αυτό το πρόσωπο. Το καλύτερο που μπορούμε να κάνουμε είναι να στραφούμε προς Εκείνον, τον Ένα μόνο που είναι η πηγή της δικαιοσύνης.

Κάποτε, σε κάποια συγκέντρωση χριστιανών, όπου υπήρχαν εκπρόσωποι πολλών επί μέρους ομάδων, ήταν παρών και ένας Κινέζος που συμμετείχε σε μία από τις συναντήσεις. Κάθε εκπρόσωπος παρουσίαζε τις θέσεις και τις αντιλήψεις του, αλλά ο Κινέζος καθόταν απλώς σε μια γωνιά, χωρίς να λέει κουβέντα. Όταν η συνάντηση τελείωσε, τον ρώτησαν: «Γιατί δεν μας παρουσίασες κάποια πρότασή σου ή κάποιο επιχείρημα υπέρ ή κατά κάποιας από τις προτάσεις των άλλων; Γιατί δεν είπες έστω κάτι;». Κι εκείνος απάντησε: «Όλη την ώρα προσευχόμουν στον Θεό. Του ζητούσα να λύσει Εκείνος το πρόβλημα με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Προσευχόμενος να καταλήξουμε σε μία απόφαση, μια απόφαση επωφελή για όλους». Να πως πρέπει κανείς να υπερασπίζεται τη δικαιοσύνη. Όχι με λόγια – το μόνο που κάνουν τα λόγια είναι να ερεθίζουν κάποιον και να τον κάνουν να είναι ακόμα πιο επιθετικός προς τους άλλους. Πρέπει να στρεφώμαστε προς τον Παντοδύναμο, προς Εκείνον που είναι Κύριος της διάνοιας και της καρδιάς μας, και όλα θα τακτοποιούνται.

Διά την αντιγραφή Ιερ. Θ.Π.

Από το βιβλίο : *Οι λογιμοί καθορίζουν τη ζωή μας. Βίος και διδασχές του γέροντα Θεοδώλου της Βιτόβνιτσα. Εκδόσεις Έν πλω.*

ΠΡΟΪΟΝ ΥΠΕΡΑΞΙΑΣ ΤΟ ΓΑΛΑ ΟΝΟΥ

Στο παρόν φύλλο των Ερετρικών Παλμών και με αφορμή υπουργική απόφαση που εξεδόθη πρόσφατα, κρίνουμε σκόπιμο να ασχοληθούμε με το παράγωγο προϊόν ενός συμπαθούς αλλά παρεξηγημένου αγροτικού ζώου, εργασίας μέχρι πρότινος, που είναι συνδεδεμένο και με την χριστιανική ορθόδοξη παράδοση, το γαϊδουράκι <επιστημονικά όνος>.

Το γάλα λοιπόν αυτού του ζώου αναγνωρίστηκε πρόσφατα ως πλήρως κατάλληλο για ανθρώπινη κατανάλωση και μάλιστα ως υψηλής διατροφικής αξίας. Ας μην λησμονούν οι παλαιότεροι ότι χορηγείτο λόγω των ιδιοτήτων του ενίοτε ως φαρμακευτικό σκεύασμα σε περιπτώσεις βήχα κλπ.

Επιλέον περιζήτητο προϊόν αποτελεί για τις φαρμακοβιομηχανίες και τις βιομηχανίες καλλυντικών με τρεχούμενη σημερινή τιμή πώλησης 25 ευρώ το κιλό. Ανάλογη κατοχύρωση προβλέπει η υπουργική απόφαση και για το γάλα φορβάδας (αλόγου) με πολύ υψηλές προδιαγραφές παραγωγής συσκευασίας, ασφάλειας και εμπορίας μέσα από διεθνώς αναγνωρισμένα πρότυπα. Η εξέλιξη αυτή πιθανόν να βάζει τα θεμέλια για μια αγορά που προβλέπεται να αναπτυχθεί δυναμικά τα επόμενα χρόνια στη χώρα μας με στήριξη προγραμμάτων τύπου ΕΣΠΑ κλπ. Παλαιότερα προ 15ετίας ο αριθμός των εκτρεφόμενων ζώων έφθανε τις 95.000 ενώ σήμερα ανέρχεται στις 14.000 γαϊδουράκια περίπου.

Επιμέλεια ενημέρωσης:

ΠΕΤΡΟΣ ΚΥΡΙΑΖΗΣ, Γεν. Γραμματέας Αγροτικού Συλλόγου Ερέτριας
Τηλ. 6932860599

ΑΝΕΚΔΟΤΟ ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟ ΧΩΡΟ

Το ξύλο βγήκε από τον παράδεισο;

Κάποτε ένας θεολόγος που είχε και πολύ μεγάλη διοικητική θέση, μιλούσε σ’ ένα ακροατήριο με θέμα τη διαπαιδαγώγηση των παιδιών. Θιασώτης της σύγχρονης παιδαγωγικής, απέτυχε στο θέμα που λέγοντας πως ο γονιός θα πρέπει να κάνει υπομονή, να μη χτυπάει τα παιδιά του κλπ.

Μετά το τέλος της ομιλίας του δεχόταν ερωτήσεις των ακροατών του για να κάνει διευκρινίσεις στα λεγόμενά του. Είχε σχεδόν τελειώσει, κρατούσε το καπέλο του στο χέρι για να φύγει, όταν δέχτηκε την τελευταία ερώτηση:

-Μπορείτε να μου πείτε αν υπάρχουν, έστω και ακραίες περιπτώσεις, που ο γονιός θα κληθεί ν’ αποδείξει στο παιδί του πως το ξύλο βγήκε από τον παράδεισο; -Όχι, βέβαια. Ο γονιός θα πρέπει να κάνει συνεχή υπομονή...

Εκείνη τη στιγμή ένας μικρός που είχε παρεισφύσει στην αίθουσα περνάει δίπλα στον ομιλητή και του πετάει το καπέλο κάτω. Ο ομιλητής έσκυψε ατάραχος, πήρε το καπέλο, το ξεσκόνισε

και συνέχισε:

-...να μη νευριάζει και να προσπαθεί πάντα...

Σ’ αυτό το σημείο ο μικρός ξαναέκανε το ... θάυμα του. Ο ομιλητής έσκυψε πάλι, λίγο παραμένοντας αυτή τη φορά, ξαναπήρε το καπέλο του και συνέχισε:

-...να είναι ειρηνικός και να δώσει το καλό παράδειγμα στο παιδί του.

Ο μικρός φαίνεται πως το διασκεδάζε το πράγμα και προσπάθησε να ξαναπαιξει με τον ομιλητή. Αυτή τη φορά όμως ο ομιλητής τον πρόσεξε, έσφιξε το καπέλο με το χέρι του και, φανερά εκνευρισμένος, συνέχισε:

-Υπάρχουν βέβαια και περιπτώσεις που ο γονιός δεν μπορεί να κάνει αλλιώς και θα χρησιμοποιήσει κι αυτό το μέσο διαπαιδαγωγικής...

Και το ακροατήριο κατάλαβε τη διαφορά της θεωρίας από την πράξη.

Ιερ. Θ.Π.

ΩΦΕΛΟΥΝ ΤΑ ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΚΕΚΟΙΜΗΜΕΝΩΝ ΜΝΗΜΟΣΥΝΑ;

Τούτο είναι ένα ερώτημα, το οποίο πολλές φορές τίθεται: Εάν δηλαδή τα μνημόσυνα ή οι προσφορές ή οι ελεημοσύνες παρέχουν ωφέλεια και ποια στους κεκοιμημένους μας. Και εδώ θα παρακάμψουμε τη κλεψύδα ορισμένων, οι οποίοι, φερόμενοι ασύνετα, θεωρούν, τα όσα υπέρ των νεκρών γίνονται, ως πονηρές επινοήσεις των «επιτηδεών»!

Έτσι, οι καλοπροαίρετοι ερωτούν: Ποιο το όφελος, λοιπόν, εφόσον η Αγία Γραφή λέγει: «Θάνατος άνδρι ανάπαυμα συνέκλεισε γάρ ό Θεός κατ’αυτόν», ότι δηλαδή με το θάνατο δεν μπορεί να υπάρξει αλλαγή (Ψαλ. γ’ 23); Και «Εν δέ τῷ ἅδι τις ἐξομολογήσεται σοι;» (Ψαλ. 6,6); Και, ακόμη, «Ό γάρ εάν σπειρή άνθρωπος, τούτο καί θερίσει» (Γαλ. στ’ 7);

Στα ερωτήματα αυτά, τα οποία αναφέρονται στους κεκοιμημένους, αλλά και σε άλλα παρεμφερή, τις ορθές απαντήσεις δίδουν οι Πατέρες μας, όπως, βέβαια, και η παράδοση και η πράξη της Εκκλησίας μας.

Έτσι, διερμνεύει ο ιερός Δαμασκηνός, σφαλώς και υπάρχει η κρίση του Θεού με το θάνατο για όλους μας, αφού όλοι είμαστε αμαρτωλοί «καί οὐδείς ὑπέρτερος τῶν πειρασμῶν»! Αλλά, πάνω από το φόβο της κρίσης αυτής για τον καθένα μας, λέγει, «πολλῶ πλέον υπάρχει ἡ ἀγαθότης» του Θεού! Και, οπωσδήποτε, είναι «φοβεραί καί αἰ ἀπειλαί», διατυπώνει, όμως παραμένει τελικά «ἀνεϊκαστος» (αφάνταστα ἀφθαστη) «ἡ τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπία»! Και επί πλέον, υποστηρίζει ο Δαμασκηνός, μπορεί να φαίνονται φρικτές οι θείες καταδίκες, αλλά πάνω από όλα διακρατεῖται ἀδιάπτωτο το «ἄφατον πέλαγος τῶν οἰκιρμῶν τοῦ Θεοῦ» για τους ανθρώπους! Επομένως, λειτουργεί, ευτυχώς, για μας το ἄμετρο ἔλεος του Θεού μπροστά στις αμαρτίες μας. Με βάση αυτά τα θεοπρεπή δεδομένα, αποπειράται και ο ἅγιος Διονύσιος ο Αρεοπαγίτης και διατυπώνει ότι οι προσευχές των αγίων, όχι μόνο κατά τον παρόντα βίο βοηθούν τον άνθρωπο αλλά πολύ περισσότερο συμβάλλουν δραστικά προς ὄφελος του ανθρώπου μετά θάνατο. Και αυτή η τοποθέτηση είναι ορθή και ἄριστα ερμηνεύεται εκκλησιολογικά, αφού ο άνθρωπος, όταν ενταχθεί με το Βάπτισμα του μέσα στην Εκκλησία, εξακολουθεί να παραμένει ως μέλος της Εκκλησίας και ενόσω ζει αλλά και μετά το θάνατό του. Δεν ακούουμε του Αποστόλου Παύλου; Έάν τε γάρ ζῶμεν ἔάν τε ἀποθνήσκωμε... τοῦ Κυρίου ἐσμέν; (Ρωμ. ιδ’ 8). Τούτο, επομένως, τι σημαίνει; Ότι δηλαδή ο άνθρωπος, ανεξάρτητα από το που ευρίσκεται, στον παρόντα ή στον άλλο, μετά θάνατο, κόσμο, αυτό δεν εμποδίζει τη χάρη του Θεού και να τον επισκεπτεται και να τον χαριτώνει. Φθάνει ο άνθρωπος να αποβάνει, ὄντας μέλος της Εκκλησίας, επιδεικτικός και αποδεικτικός αυθής της θείας δωρεάς! Άρα, από τον άνθρωπο εξαρτάται, αν ο ίδιος αποδέχεται ή επιδέχεται τη χάρη του Θεού στην παρούσα ή στην άλλη ζωή.

Και ακριβώς τούτο το δεδομένο λειτουργήσει, ως μέτρο της οικονομίας του Θεού, και για τους προ του Χριστού κεκοιμημένους ανθρώ-

πους. Ο Απóstολος Πέτρος μας πληροφορεί ότι ο καταβάς στον Άδην Χριστός «καί νεκροῖς εὐηγγελίσθη» (Α΄ Πέτρ. δ’ 6). Κήρυξε δηλαδή στους από αἰώνων «ἐκεῖ καθεύδοντας λύτρωσιν». Σώθηκαν, όμως, ὅλοι; Όχι, αλλά μόνο εκείνοι, ὅσοι υπήρξαν αποδεικτικοί ή επιδεικτικοί του λυτρωτικού κηρύγματός Του. Ἡ λέγουν οι Πατέρες, ὅσων τα ἔργα ἦταν ἄξια μετανοίας. Το ότι ο Κύριος κατέβηκε ως «πανσθενουργός» και σωτήρας στον Άδην, η Εκκλησία μας το χαιρετίζει και με το Απολυτίκιο του αγίου Ιωάννη του Προδρόμου, ψάλλοντας: «... ὅθεν (Πρόδρομε) τῆς ἀληθείας ὑπεραθλήσας, χαίρων εὐαγγελίσω καί τοῖς ἐν Ἄδι, Θεόν φανερωθέντα ἐν σαρκί...».

Αυτό, ἔχοντας υπόψη, λέγει και ο ιερός Δαμασκηνός, οι μύστες και αὐτόπτες του Λόγου, δηλαδή οι Αποστόλοι, «ἐπί τῶν φρικτῶν καί ἀχράντων καί ζωοποιῶν μυστηρίων μνήμην ποιῆσθαι τῶν πιστῶν κοιμηθέντων ἐθέσπισαν». Γι’ αυτό και τούτο παρέλαβε, διατυπώνει ο Δαμασκηνός, και με βεβαιότητα το πράττει «λίαν ἀναντιρρήτως» η Εκκλησία μας «μέχρι τοῦ νῦν, (ἀλλά) καί τῆς τοῦ κόσμου λήξεως ἄχρι». Επομένως, κατά το Δαμασκηνό, οι ἅγιοι Αποστόλοι «οὐκ ἀλογίστως», ὅχι ἄσκοπα, ὅχι επιπόλαια και πρόχειρα, ὄρισαν αυτά να γίνονται για τους κεκοιμημένους, που σημαίνει ότι οι προσευχές και οι προσφορές των ζώντων μέσω της Εκκλησίας είναι και θεάρεστες και επωφελείς και «λίαν ὀνησίφορες» για τους νεκρούς μας και πρόξενες μεγίστης σωτηρίας!

Διότι, αν αυτή η πράξη της Εκκλησίας, υπογραμμίζει ο Δαμασκηνός, συνιστά «κλύειν» (εμπαιγμό) και αποβάνει « ἄκερδής» και χωρίς ὄφελος για τους νεκρούς, τότε ο Θεός θα φώτιζε, παρακινώντας πολλούς από τους θεοφόρους Πατέρες μας, να ἐπέμβουν και να «καταπαύσουν (αυτήν) την πλάνην». Όμως το αντίθετο συμβαίνει, γιατί κανείς από αυτούς, ὅχι μόνο ποτέ δεν εκφράστηκε ἐνάντια και δεν καταδίκασε τα μνημόσυνα και τις προσφορές, αλλά «μᾶλλον οὖν καί κεκύρωκε» και «ὀσημέραι τό πρᾶγμα ἐπαύζεται καί προστίθεται, προσθήκην ἐπί προσθήκης δεχόμενον».

Ανάλογα διδάσκει και ο ιερός Χρυσόστομος, ο οποίος ανάγει αυτήν την πρακτική της Εκκλησίας στους Αποστόλους, υπογραμμίζοντας: «Να το καταλάβομε, ἀδελφοί μου, ὅλοι μας αυτό το πράγμα. Να προσφέρομε δηλαδή στους κεκοιμημένους μας αυτήν την ωφέλεια... και εννοῦν αυτά που προκύπτουν με την πράξη της ελεημοσύνης και τις λατρευτικές προσφορές. Και σας διαβεβαιῶ ότι «φέρει τούτοις πολλήν τό πρᾶγμα τήν ὄνησιν (ἀνακούφιση, βοήθεια), καί μέγα τό κέρδος καί τήν ὠφέλειαν». Τα ἴδια ακριβώς, αναφέρουν και οι Γρηγόριος Θεολόγος και Γρηγόριος Νύσσης, υποδεικνύοντας ότι «τό πρᾶγμα πάντως ἐπωφελές καί θεάρεστον, τό μνήμην δηλονότι ποιεῖν ἐπί τῆς θείας καί παμφαοῦς μυσταγωγίας, τῶν ἐν ὀρθῇ τῇ πίστει κεκοιμημένων».

Έτσι, αυτό που η Εκκλησία μας παρέλαβε και διδάσκει είναι ότι η κατάσταση των «κατοιχομένων» (τῶν ἀποθανόντων) δεν είναι στατική αλλά δυναμική, που σημαίνει ότι επιδέχεται

αύξηση και βελτίωση και ότι η Εκκλησία μας εξακολουθεί, ως φιλόστοργος Μητέρα, να θάλπει και να τρέφει τα τέκνα της, για τα οποία δεν κάμνει διάκριση, είτε αυτά ζουν στον παρόντα ή στον μέλλοντα κόσμο. Για την Εκκλησία δεν υπάρχουν «ζωντανά» και «πεθαμένα» μέλη, γιατί ο θάνατος είναι μια σχηματική κατάσταση πραγμάτων, πολύ προσωρινή, ενώ η Εκκλησία υπερβαίνει το θάνατο, ως Σῶμα Χριστοῦ, και διαμένει αλώβητη στους αἰῶνες.

Όραιο, θα πει κάποιος: Πρέπει και «τρίτα και ἔνατα και τεσσαρακοστά και εννεάμηνα και ετήσια» να τελούνται μνημόσυνα και θείες Λειτουργίες υπέρ των «κατοιχομένων». Όμως, ενδείκνυνται και ὠφελοῦν τα μνημόσυνα και υπέρ εκείνων, οι οποίοι είχαν «βίον πονηρόν... ἀκάθαρτον...» και ἔζησαν «ἀδεῶς και ἀδίαφόρως...πράττοντες ἀπάσας τὰς τῆς σαρκὸς ὀρέξεις, καί μηδὲν ὄλως περὶ ψυχῆς φροντίζοντες...»; Και γι’ αυτούς, διδάσκουν οι Πατέρες μας και η Εκκλησία αυτό πράττει, και για ὅλους πρέπει να μεριμνούμε!

Γιατί, τελικά, εμεῖς δε γνωρίζομε το τέλος της ζωῆς κάποιου αλλά και, πέρα από αυτά, αυτό που υπερνικά τη δικαιοσύνη είναι «ἡ τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπία» και το «τοῦ Θεοῦ ἔλεος ἀναπληρώνει τό δέον»!

«Να φροντίζομε, λοιπόν», υποδεικνύει, και πάλι, ο ιερός Χρυσόστομος, να κάμνομε ελεημοσύνες και προσφορές μέσω της θείας Λειτουργίας και μνημόσυνα υπέρ των κεκοιμημένων μας, γιατί αυτά τους παρέχουν μεγάλη ὠφέλεια και ανακούφιση και βοήθεια». Γιατί, «εἰ μὲν ἀμαρτωλὸς ὁ τεθνηκὼς ἦ, (προευχόμεθα), ἴνα τὰ ἁμαρτήματα αὐτοῦ ὁ Θεός λύση. Εἰ δέ δίκαιος, ἴνα προσθήκη γέννηται (σ’ αὐτόν) μισθοῦ καί ἀνταποδόσεως».

Εἶναι, επομένως, θεόσοφα, που η Εκκλησία μας ἔχει καθιερώσει και τα Ψυχοσάββατα, αλλά και σε κάθε θεία Λειτουργία εύχεται «ὑπέρ τῶν προσεπαυσαμένων πατέρων καί ἀδελφῶν ἡμῶν»!

«Και ο πονηρός», καταλήγει ο ιερός Δαμασκηνός, «μπορεί να ἔλθει να σου ψιθυρίσει»: «Εἰ ταῦτα οὕτως ἔχει, (τότε) οἱ πάντες σωθῆσονται, καί οὐδείς ἀστοχήσει!» Οπότε, τότε και εσὺ να του πεις : «Εὐγε τούτο, καί εἶθε. Αυτό γάρ διψᾷ, καί θέλει, καί ζητεῖ, καί ἐφίεται, καί ἐν τούτῳ χαίρει καί κατευφραίνεται ὁ ὑπεράγαθος Κύριος, ἴνα μή τις τῶν αὐτοῦ δωρεῶν ἀστοχήσῃ»!

Αναστάσιος Βάχος, Θεολόγος

Τι είναι η Προηγιασμένη Θεία Λειτουργία

Η Θεία Λειτουργία που τελείται κατά κανόνα την Τετάρτη και την Παρασκευή των εβδομάδων της Μεγάλης Τεσσαρακοστής ονομάζεται προηγιασμένη. Γιατί ονομάζεται έτσι, και για ποιο λόγο θεοπίσθηκε η λειτουργία αυτή, είναι ανάγκη να εξηγήσουμε με λίγα απλά λόγια.

Για να τελεσθεί η Θεία Λειτουργία, χρειάζεται άρτος και οίνος, ψωμί και κρασί. Χωρίς αυτά η λειτουργία δεν γίνεται. Αυτά ο ιερέυς τα βάζει επάνω στην Αγία Τράπεζα τον άρτο στο δισκάριο και τον οίνο στο άγιο ποτήριο. Το ψωμί και το κρασί μένουν έτσι μέχρι τέλους της Λειτουργίας; Όχι. Μένουν κρασί και ψωμί μέχρι το σημείο εκείνο που ακούμε «Τὰ σὰ ἐκ τῶν σῶν σοὶ προσφέρωμεν, κατὰ πάντα καὶ διὰ πάντα». Εκείνη τη στιγμή ο ιερέυς μέσα στο άγιο βήμα προσεύχεται, και οι Χριστιανοί έξω γονατιστοί προσεύχονται, και όλη η Εκκλησία παρακαλεί τον Θεό, για να γίνει το θαύμα, το θαύμα των πιστών ... Την ώρα που ο ιερέυς παρακαλεί και λέει «Μεταβαλὼν τῷ Πνεύματί σου τῷ ἁγίῳ», την ώρα εκείνη το Πνεῦμα το άγιο καταβαίνει, και το ψωμί γίνεται σώμα Χριστού και το κρασί γίνεται αίμα Χριστού. Αυτό είναι το θαύμα...

—Μα πώς ; θα ρωτήσετε. Σας ερωτώ κ'εγώ είναι το μόνο μυστήριο; Όσοι απορούν, πώς γίνεται το ψωμί σώμα Χριστού και το κρασί αίμα Χριστού, τους απαντούμε, ότι δεν είναι αυτό το μόνο μυστήριο. Όλη η ζωή είναι γεμάτη μυστήρια. Αν πας λ.χ. σ' ένα αμπέλι, τι βλέπεις; Ένα κούτσουρο και μία ρίζα. Η ρίζα τι κάνει; Ρουφάει νερό, και το νερό γίνεται σταφύλι, γίνεται κρασί. Ρωτήστε όποιον γεωπόνο θέλετε πώς η ρίζα της κληματαριάς παίρνει το νερό και το κάνει κρασί; Δεν μπορεί να μας εξηγήσει. Ένα περιβόλι, έχει λεμονιές, πορτοκαλιές, μηλιές κ.τ.λ. Τι τραβάνε οι ρίζες τους; Νερό, και το νερό αυτό η λεμονιά το κάνει λεμόνι, η πορτοκαλιά πορτοκάλι, η μηλιά μήλο. Πώς γίνεται αυτό; Μυστήριο, δεν μπορείς να το ερμηνεύσεις. Άνοιξε και τα σπλάχνα της γης θα βρεις κάρβουνο. Το

κάρβουνο αυτό ζυμώνεται εκεί και γίνεται διαμάντι! ... Πίστις χρειάζεται.

Πότε γίνεται το θαύμα; Στη Θεία Λειτουργία του ιερού Χρυσόστομου και του μεγάλου Βασιλείου. Στη Λειτουργία των προηγιασμένων δεν γίνεται μεταβολή, δεν γίνεται αυτό το θαύμα. —Δεν γίνεται θαύμα; Τι λες; Δεν γίνεται, γιατί έχει γίνει. Τα τίμια δώρα είναι ήδη αγιασμένα, είναι «προηγιασμένα». Αυτά που έχουμε επάνω στην Αγία Τράπεζα, δεν γίνονται την ώρα αυτή σώμα και αίμα Χριστού, αλλά έχουν γίνει προηγουμένως. Πότε; Το Σάββατο ή την Κυριακή, στην προηγούμενη Θεία Λειτουργία, ο ιερέυς κρατάει τον αγιασμένο άρτο και τον φυλάει για την προηγιασμένη. Γι'αυτό βλέπετε στις άλλες Θείες Λειτουργίες, στη μεγάλη είσοδο, όταν βγαίνει ο ιερέυς και κρατάει τα άγια στο «Οὐ τὰ Χερουβὶμ μυστικῶς εἰκονίζοντες...», δεν γονατίζουμε γιατί δεν είναι ακόμα αγιασμένα. Ενώ στην προηγιασμένη από την πρώτη στιγμή είναι αγιασμένα όλα γι' αυτό όταν γίνεται η μεγάλη είσοδος και ψάλλουμε το «Νῦν αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν...», γονατίζουμε όλοι διότι περνάει ο Χριστός. Αυτή είναι η διαφορά της προηγιασμένης Θείας Λειτουργίας από τις άλλες τις τέλειες Θείες Λειτουργίες.

—Μα, θα πείτε, γιατί να αγιάζονται από την προηγούμενη Θεία Λειτουργία;

Υπάρχει ανάγκη. Διότι τη Μεγάλη Τεσσαρακοστή μόνο Σάββατο και Κυριακή επιτρέπεται να γίνεται πλήρης Θεία Λειτουργία. —Γιατί όχι και τις άλλες ημέρες της εβδομάδος; Διότι η Θεία Λειτουργία είναι πανήγυρις, είναι Πάσχα Κυρίου, είναι χαρμόσυνη εορτή. Και επειδή η Μεγάλη Τεσσαρακοστή είναι πένθιμη περίοδος, δεν επιτρέπεται Θεία Λειτουργία παρά μόνο Σάββατο και Κυριακή. —Αυτός ο μόνος είναι ο λόγος; Είναι και ο εξής. Όσοι ήθελαν να κοινωνήσουν, έπρεπε να περιμένουν το Σάββατο και την Κυριακή. Οι Χριστιανοί όμως των πρώτων αιώνων δεν μπορούσαν να μείνουν Δευτέρα, Τρίτη, Τετάρτη, Πέμπτη, Παρασκευή χωρίς

Θεία Κοινωνία. Ήθελαν να κοινωνούν τακτικά, είχαν μεγάλο πόθο. Ο μέγας Βασίλειος λέει, ότι οι Χριστιανοί τότε κοινωνούσαν και Τετάρτη και Παρασκευή και κάθε μέρα ακό-

ετοιμαστούμε. Βέβαια είμαστε αμαρτωλοί, έχουμε ακάθαρτη ψυχή, είμαστε ανάξιοι να πλησιάσουμε τη Θεία Κοινωνία. Αλλ' υπάρχει τρόπος να καθαριστούμε. Δίπλα μας τρέχει το ποτάμι. Είμαστε ακάθαρτοι; ας πάμε να καθαριστούμε. Έρχεται Λαμπρή και θα πρέπει να είναι όλα καθαρά τα ποτήρια, τα τζάμια, τα παράθυρα, τα έπιπλα... Τα πάντα καθαρά, και η καρδιά μας να είναι ακάθαρτη; Όπως οι νοικοκυρές έχουν μεγάλη φροντίδα για το σπίτι, έτσι να φροντίσουμε όλοι να καθαρίσουμε και την ψυχή μας από τις αμαρτίες. Πλυντήριο και ποτάμι που καθαρίζει είναι η μετάνοια και η ιερά εξομολόγηση. Στην εξομολόγηση να πάμε όλοι και ο πιο άγιος ακόμα να περάσει από ιερά εξομολόγηση, να καθαριστεί και όταν είναι καθαρός, τότε να προσέλθει στη Θεία Κοινωνία.

Η Θεία Κοινωνία, γι'αυτόν που ετοιμάστηκε, θα είναι ζωή, θα είναι απόλαυσις, θα είναι φάρμακο, θα είναι αυτός ο Χριστός στην καρδιά του...

Απομαγνητοφωνημένη Ομιλία του ἱΕπισκόπου Φλωρίνης Αυγουστίνου Καντιώτου.

επιμέλεια Β.Ψ.

ΕΤΙ ΚΑΙ ΕΤΙ

Κύριε, φέρε μου ξανά τό ἄσπρον ἔνδυμα τό ζεστό, πού 'χε ἡ καρδιά μου ὅταν ἔκλαιγε: γιά τό παγωμένο σπουργίτι μέ τήν πληγωμένη φτερούγα, γιά τ' ἀστέρια σου, πού πέφταν ἀπ' τόν οὐρανό, γιά τά κεράκια, πού ἔγερναν πρὶν να καοῦν ὀλότελα, γιά τ' ἄρρωστα παιδιά, πού πέθαιναν δίχως παιχνίδια, γιά τοῦ ἄρνοιου τό ματωμένο βέλασμα τῆς Πασχαλιάς, γιά τήν πεταλούδα, πού ἐκεῖ σ' ἀκρόκλαρα τῆς δαμασκηνιάς μας σπάραζε καὶ ξεψυχοῦσε, γιά τ' ἀνοιγμένα ρόδα τοῦ φθινόπωρου, πού ἡ πάχνη θλιμμένα τά φιλοῦσε, πρὶν τούς γίνει σάβανο...
Κύριε, δός μου πάλι τήν καρδιά, πού δάκρυζ' ἀπ' ἀγάπη.

(Από την ποιητική συλλογή του καθηγητού Αγιολογίας και Γυμνασιακού στη Θεολογική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Π.Β.Πάσχου «Λευκοπηνή», Εκδόσεις Αρμός, 1994 —Επιλογή ποιήματος: Γ.Ν. Αικ.).

Ο ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ

Ο Ευαγγελισμός της Θεοτόκου είναι η αρχή όλων των Δεσποτικών εορτών. Στο απολυτίκιο της εορτής ψάλλουμε: «σήμερον τῆς σωτηρίας ἡμῶν τὸ κεφάλαιον καὶ τοῦ ἀπ' αἰῶνος μυστηρίου ἡ φανέρωσις...». Το περιεχόμενο της εορτής αναφέρεται στο γεγονός κατά το οποίο ο αρχάγγελος Γαβριήλ — ο άγγελος εκείνος με τον οποίο συνδέονται όλα τα γεγονότα που έχουν σχέση με την ενανθρώπιση του Χριστού — επισκέφθηκε με εντολή του Θεού την Παναγία και την πληροφόρησε ότι έφθασε ο καιρός της σαρκώσεως του Λόγου του Θεού, και ότι αυτή θα γίνει η μητέρα Του. (βλ. Λουκά α', 26-56). Ο αρχάγγελος Γαβριήλ απεκάλεσε την Παναγία «κεχαριτωμένη». Της είπε: «Χαῖρε, κεχαριτωμένη, ὁ Κύριος μετὰ σοῦ, εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν» (Λουκ. α', 28-29). Η Παναγία αποκαλείται «κεχαριτωμένη» και χαρακτηρίζεται «εὐλογημένη», αφού ο Θεός είναι μαζί Της.

Κατά τον άγιο Γρηγόριο τον Παλαμά, και άλλους άγιους Πατέρας, η Παναγία είχε ήδη χαριτωθεί, και δεν χαριτώθηκε την ημέρα του Ευαγγελισμού. Παραμένοντας μέσα στα άγια των αγίων του Ναού έφθασε στα άγια των αγίων της πνευματικής ζωής, που είναι η θέωση. Εάν το προαύλιο του Ναού προοριζόταν για τους προσπλύτους και εάν ο κυρίως Ναός για τους ιερείς, τα άγια των αγίων προοριζόταν για τον αρχιερέα. Εκεί εισήλθε η Παναγία, δείγμα ότι

έφθασε στην θέωση. Είναι γνωστόν ότι στην χριστιανική εποχή ο νάρθηκας προοριζόταν για τους κατηκουμένους και τους ακαθάρτους, ο κυρίως ναός για τους φωτισθέντας, τα μέλη της Εκκλησίας, και τα άγια των αγίων γι' αυτούς που έφθασαν στην θέωση.

Έτσι, η Παναγία είχε φθάσει στην θέωση και πριν ακόμη δεχθεί την επίσκεψη του αρχαγγέλου. Για τον σκοπό αυτό χρησιμοποίησε μια ειδική μέθοδο θεογονίας και θεοκοινωνίας, όπως ερμηνεύει θαυμάσια και θεόπνευστα ο άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς. Πρόκειται για την σουχία, την σουχαστική οδό. Κατάλαβε η Παναγία ότι δεν μπορεί κανείς να φθάσει στον Θεό με την λογική, την αίσθηση, την φαντασία και την ανθρώπινη δόξα, αλλά διά του νου. Έτσι νέκρωσε όλες τις δυνάμεις της ψυχής που προέρχονται από την αίσθηση, και διά της νοεράς προσευχής ενεργοποίησε τον νου. Με αυτόν τον τρόπο έφθασε στην έλλαμψη και την θέωση. Και γι' αυτό αξιώθηκε να γίνει Μητέρα του Χριστού, να δώσει την σάρκα Της στον Χριστό. Δεν είχε απλώς αρετές, αλλά την θεοποιό Χάρη του Θεού.

Η Παναγία είχε το πλήρωμα της Χάριτος του Θεού, συγκριτικά με τους ανθρώπους. Βέβαια, ο Χριστός, ως Λόγος του Θεού, έχει όλο το πλήρωμα των Χαρίτων, αλλά και η Παναγία έλαβε το πλήρωμα της Χάριτος από το πλήρωμα των Χαρίτων του Υιού Της. Γι' αυτόν τον

λόγο σε σχέση με τον Χριστό είναι κατώτερη, αφού ο Χριστός είχε την Χάρη κατά φύσιν, ενώ η Παναγία κατά μετοχήν, σε σχέση όμως με τους ανθρώπους είναι ανώτερη.

Η Παναγία είχε το πλήρωμα της Χάριτος, εκ του πληρώματος των Χαρίτων του Υιού Της, προ της συλλήψεως, κατά την σύλληψη και μετά την σύλληψη. Πρό της συλλήψεως το πλήρωμα της Χάριτος ήταν τελειότερο, και μετά την σύλληψη ήταν τελειότατο (άγ. Νικόδημος αγιορείτης). Με αυτόν τον τρόπο η Παναγία ήταν παρθένος κατά το σώμα και παρθένος κατά την ψυχή. Και αυτή η σωματική Της παρθενία είναι ανώτερη και τελειότερη από την ψυχική παρθενία των αγίων, που επιτυγχάνεται με την ενέργεια του Παναγίου Πνεύματος.

Η διάρκεια της κυοφορίας της Παναγίας είναι προτύπωση της αδιαλείπτου κοινωνίας που θα έχουν οι άγιοι στην Βασιλεία του Θεού.

Είναι γνωστό και δεδομένο ότι η μητέρα που έχει κυοφορούμενο βρέφος έχει στενή και οργανική σχέση μαζί του. Σύγχρονοι επιστήμονες έχουν αποδείξει ότι το βρέφος επηρεάζεται πάρα πολύ όχι μόνο από την σωματική κατάσταση της μητέρας του, αλλά και από την ψυχολογική της συγκρότηση. Και επειδή το θείο βρέφος συνελήφθη εκ Πνεύματος Αγίου, αλλά μεγάλωσε κατά τον φυσικό

τρόπο, δηλαδή είχε κοινωνία με το σώμα της Παναγίας, γι' αυτό και υπάρχει στενή σχέση μεταξύ του Χριστού και της Θεοτόκου. Φυσικά, αυτό πρέπει να το δούμε από την άποψη ότι η Παναγία δίνει το αίμα Της στον Χριστό, αλλά και ο Χριστός την Χάρη και ευλογία Του σε αυτήν. Κυοφορούμενος ο Χριστός δεν έπαυσε να βρίσκεται ταυτόχρονα στον θρόνο του Θεού ενωμένος με τον Πατέρα Του και το Άγιον Πνεῦμα.

Η ανθρώπινη φύση ενώθηκε με την θεία φύση ατρέπτως, ασυγχύτως, αδιαίρετως, ακωρίστως, αμέσως από την στιγμή της σύλληψεως. Αυτό σημαίνει ότι πρώτη η Παναγία γεύθηκε τα αγαθά της θείας ενανθρωπήσεως, την θέωση. Αυτό που οι Μαθηταί του Χριστού γεύθηκαν κατά την Πεντηκοστή, και εμείς μετά το Βάπτισμα, κατά την διάρκεια του μυστηρίου της θείας Ευχαριστίας, όταν κοινωνούμε το Σώμα και το Αίμα του Χριστού, και αυτό που θα ζουν οι άγιοι στην Βασιλεία των Ουρανών, το ζούσε η Παναγία από την πρώτη στιγμή της συλλήψεως και κυοφορίας.

Επομένως, ο Χριστός εννέα ολόκληρους μήνες, μέρα και νύχτα, έτρεφε με το αγιασμένο αίμα Του την Παναγία. Αυτό είναι προτύπωση της αδιαλείπτου θείας Κοινωνίας και της αδιαλείπτου σχέσεως και κοινωνίας των αγίων με τον Χριστό που θα γίνει κυρίως στην άλλη ζωή. Γι' αυτό και η Παναγία είναι προτύπωση του μέλλοντος αιώνος. Από αυτό το πρίσμα είναι Παράδεισος.

Από το βιβλίο «Οι Δεσποτικές Εορτές», Ι. Μ. Γενεθλίου της Θεοτόκου.

ΜΕΤΑ ΦΟΒΟΥ ΘΕΟΥ

Αγίου Ιωάννου του Χρυσοστόμου

Όταν πρόκειται να προσέλθετε στην φρικτή και θεία Τράπεζα και στην Ιερά Μυσταγωγία, να το κάνετε με φόβο και τρόμο. Με καθαρή συνείδηση. Με νηστεία και προσευχή. Χωρίς θορύβους και λακτίσματα. Χωρίς να σπρώχνετε τους πλησίον σας. Γιατί αυτό είναι δείγμα της χειρότερης μορφής παραφροσύνης. Και επιφέρει κόλαση και τιμωρία σ'εκείνους που το κάνουν.

Σκέψου, άνθρωπε, ποια θυσία πρόκειται να προσεγγίσεις! Σε ποια τράπεζα πρόκειται να προσέλθεις! Θυμήσου ότι, ενώ είσαι κώμα και στάχτη, μεταλαμβάνεις Σώμα και Αίμα Χριστού.

Όταν σε καλούν σε ένα επίσημο γεύμα, κάθεσαι με σοβαρότητα και αξιοπρέπεια, και

τρως με συστολή και σουχία.

Και εδώ, που οι αγγελικές δυνάμεις παρίστανται με φόβο και τα Χερουβείμ καλύπτουν τα πρόσωπά τους με τρόμο, εσύ φωνάζεις και θορυβείς;! Δεν καταλαβαίνεις, ότι εκείνη την ώρα η ψυχή πρέπει να είναι γεμάτη με γαλήνη; Χρειάζεται πολλή ειρήνη και σουχία. Ο θυμός και ο θόρυβος τράζουν και μολύνουν την ψυχή, που πλησιάζει στο Τραπέζι του Χριστού.

Ποια συγγνώμη, λοιπόν, θα έχετε, αν μετά τα τόσα αμαρτήματά μας, δεν προσέχουμε ούτε κατά την ώρα της προσελεύσεώς μας στη Θεία Κοινωνία;

Ποιο είναι εκείνο, που και αυτήν ακόμη την ώρα μας συναρπάζει τόσο, ώστε να ξε-

χνάμε τα πνευματικά, και να ποθούμε πράγμα σαρκικά;

Μη το ξεχνάμε ποτέ, ότι αυτό που βρίσκεται μπροστά μας, είναι το σωτήριο φάρμακο των τραυματιών μας πλούτος αιώνιος.

Μη, σας παρακαλώ και σας ικετεύω! Μη γινόμαστε αιτία να κινηθεί εναντίον μας η οργή του Θεού!

Φρίκη και τρόμο πρέπει να νιώθουμε, όταν πλησιάζουμε στα Άχραντα Μυστήρια. Να ευγνωμονούμε τον Θεό. Να γονατίζουμε μπροστά Του. Και να εξομολογούμεθα τα πταισμάτα μας, δακρύοντας και πενθώντας για τα κακά που κάναμε.

Ας καθαρίσωμε τον εαυτό μας. Και μετά, ας πλησιάσωμε να κοινωνήσωμε με σουχία και τάξη. Με την αίσθηση ότι πλησιάζουμε στον Βασιλέα των Ουρανών. Τον Βασιλέα της Δόξης. Τον Κύριό μας Ιησού Χριστό.